

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІЗИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ ТА РАЦІОНАЛЬНОГО
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декаан географічного факультету
 /Іван КАЛІНИЧ/
« 30 » червня 2022 року

СИЛАБУС ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВСТУП ДО ФАХУ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Освітня програма	Географія

Назва курсу	Вступ до фаху
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра фізичної географії та раціонального природокористування
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01 «Освіта/Педагогіка» 014 «Середня освіта»
Викладачі курсу	Славик Роман Володимирович, Антонюк Оксана Сергіївна
Профайл викладачів	https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/geograph-fiz_geo/staff
E-mail	roman.slavik@uzhnu.edu.ua , oksana.antonuk@uzhnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://e-learn.uzhnu.edu.ua/course/view.php?id=7450#section-0
Мова викладання	Українська
Тривалість курсу	Кредити / загальна кількість годин - 3/90
Обсяг курсу	Кількість годин аудиторних - 44, лекцій - 24, практичних - 20, СРС - 46
Формат курсу	Очний, комбінований.
Анотація до курсу	Навчальна дисципліна «Вступ до фаху» є однією з фундаментальних для підготовки майбутніх спеціалістів географії і має на меті сформувати знання про об'єкт і предмет вивчення сучасної географічної науки, її структуру й місце в формуванні наукової картини світу. Завданням дисципліни є також ознайомлення з історією розвитку географії як науки, внеском у науку найбільш видатних вчених-географів, основними джерелами географічних знань. Дисципліна передбачає формування уявлення про найважливіші теоретичні й методологічні засади сучасної географії та ознайомити з основними формами самостійної науково-дослідницької роботи студентів з обраної спеціальності.
Ключові слова	Географічна наука, наукові школи, географічні знання, географічна освіта, методологія, географічні теорії, підходи, концепції.
Мета та цілі курсу	<p>Метою вивчення навчальної дисципліни «Вступ до фаху» є сформувати систему знань про об'єкт і предмет вивчення сучасної географічної науки, її структуру й найважливіші наукові засади, основні етапи її розвитку; місце у формуванні наукової картини світу.</p> <p>Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:</p> <ul style="list-style-type: none"> - здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК 1); - здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя (ЗК 2); - здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 3); - здатність працювати в команді (ЗК 4); - здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК 5); - здатність спілкуватися іноземною мовою (ЗК6); - здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 7);

	<ul style="list-style-type: none"> - навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК 8); - здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) (ЗК 9); - здатність до адаптації та дії в новій ситуації (ЗК 10); - здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків (ФК 1); - володіння основами цілепокладання, планування та проектування процесу навчання учнів (ФК 2); - здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів (ФК 3); - здатність до пошуку ефективних шляхів мотивації дитини до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання) (ФК 4); - здатність до забезпечення охорони життя і здоров'я учнів (зокрема з особливими потребами) в освітньому процесі та позаурочній діяльності (ФК 5); - здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їхньої культури. (ФК 6); - здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду (ФК 7). - здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства. (ПК-1); - здатність встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку, аналізувати й пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства України та свого регіону(ПК-6); - здатність реалізовувати краєзнавчий підхід на уроках географії, у позакласній і позашкільній роботі з учнівською молоддю (ПК-7).
<p>Прорековізи курсу</p>	<p>Навчальна програма дисципліни націлює на проведення 12 лекційних і 10 практичних занять, які тісно пов'язані між собою. Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння кредитів з таких дисциплін, як: «Основи геоінформатики», «Загальне землезнавство», «Основи екології та екологія людини».</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>В результаті вивчення дисципліни фахівець повинен знати :</p> <ul style="list-style-type: none"> – основні історичні етапи розвитку предметної області; – принципи, форми, сучасні методи, методичні прийоми навчання предмета в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти); – основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географії, предмет її дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географічної науки; – реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання географії для виконання освітньої програми в базовій середній школі; <p>Підготовлений фахівець повинен вміти :</p> <ul style="list-style-type: none"> - оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності; - використовувати інструменти демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності; - застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності;

	<ul style="list-style-type: none"> - розкрити місце педагогічної практики у професійній підготовці, шляхи формування культури педагогічного спілкування; - дати уявлення про раціональні форми і методи самостійної роботи з оволодіння спеціальністю, про роль самовиховання у формуванні основ педагогічної майстерності; - орієнтуватись у системі освіти в Україні, принципах її побудови.
<p>Навчальні техніки та методи, які будуть використовуватися під час викладання курсу</p>	<p>Під час лекційного курсу застосовується слайдова презентація (у програмі «Microsoft Power Point»), роздатковий матеріал, ілюстраційні матеріали та схеми.</p> <p>На практичних заняттях:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використовується роздатковий матеріал (наочність) для формування у студентів системного мислення, розвитку пам'яті; - проводиться дискусійне обговорення проблемних питань; - задаються провокаційні питання; - розв'язання ситуаційних завдань.
<p>Необхідне обладнання</p>	<p>Карти, проектор, ПК.</p>
<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формі оцінювання усних відповідей, виконаних практичних завдань і самостійних робіт.</p> <p>Контроль самостійної роботи проводиться:</p> <ul style="list-style-type: none"> - з лекційного матеріалу – шляхом усного опитування та виступів на семінарських заняттях; - з практичних занять – на основі перевірки виконаних завдань. <p>Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.</p> <p>Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних заняттях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями. Ситуаційні вправи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):</p> <ul style="list-style-type: none"> 0% – завдання не виконано; 40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало; 60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог; 80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру; 100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.
<p>Підсумковий контроль, форма</p>	<p>Поточний контроль: усне опитування на практичних заняттях та розв'язування задач.</p> <p>Модульний контроль: у формі контрольної роботи за темами змістовних модулів.</p> <p>Підсумковий контроль: залік у формі усної перевірки знань – відповідей на питання.</p>
<p>Зміст курсу</p>	<p>Тема 1. Суть географічного мислення. Місце географії в системі наук.</p> <p>Тема 2. Основні етапи в історії розвитку географічної науки.</p> <p>Тема 3. Географічні уявлення в первісних суспільствах. Географія в античний час.</p> <p>Тема 4. Географія середньовіччя й епохи Великих географічних відкриттів.</p>

	<p>Тема 5. Західноєвропейські наукові географічні школи XVIII – XIX століть.</p> <p>Тема 6. Основні напрями географічних досліджень в Україні, наукові центри й наукові школи.</p> <p>Тема 7. Методологія як процес отримання нового знання. Загальне уявлення про принципи, підходи, концепції, закони й теорії сучасної географії.</p> <p>Тема 8. Сучасні географічні теорії. Методи обробки географічної інформації.</p> <p>Тема 9. Фізико-географічні науки, їх зв'язок з іншими природничими науками.</p> <p>Тема 10. Суспільно-географічні науки, їх зв'язок з іншими суспільними науками.</p> <p>Тема 11. Комплексні географічні науки.</p> <p>Тема 12. Прикладне значення географічних знань.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p style="text-align: center;">Основна література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вступ до фаху: географія і суспільство. Навч. посіб. / І.В. Гукалова, Д.С. Мальчикова. Стереотип. вид. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. – 268 с. 2. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи : монографія / за ред. П. Ю. Сауха. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2018. – 444 с. 3. Вступ до географії: Навчальний посібник / Л.М. Булава. – Полтава: ПДПУ імені В.Г.Короленка, 2010. – 32 с. 4. Немець Л. М. Суспільна географія: сучасні виклики, реалії, перспективи / Л. М. Немець // Регіон 2018: стратегія оптимального розвитку. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 8 – 9 листопада 2018 р.). – Харків, 2018. – с. 37-42 10. 5. Немець Л.М. Сучасна суспільна географія: реалії, виклики, досвід змін у науці та освіті / Л. Немець, К. Сегіда, Є. Телебенева, Л. Ключко // Суспільна географія: наукові традиції та сучасні виклики: матеріали Всеукраїнського наукового семінару, присвяченого 110-літтю від народження доктора географічних наук, професора О. Т. Ващенко (м. Львів, 13 грудня 2018 р.) / [відп. ред. проф. О. Шаблій]. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. – С. 65- 69. 6. Топчієв О. Г. Методологічні трансформації предметної області вітчизняної географії / О. Г. Топчієв // Українська географія: сучасні виклики : збірник наукових праць у 3-х томах. Т. 1. – К. : Принт-Сервіс, 2016. – 235 с. <p style="text-align: center;">Допоміжна література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жупанський Я.І. Історія географії в Україні. – Львів: ЛНУ, 1997. 2. Скурла Г. Александр Гумбольдт. – М., 1985. 3. Научные школы в географии. – М., 1983. 4. Дитмар А.Б. География а античное время. – М., 1980. 5. Гукалова І. В., Омельченко Н. В. Г Вступ до фаху. Методичні рекомендації для проведення практичних і семінарських занять для студентів спеціальностей 106 Географія, 103 Науки про Землю, 014.07 Середня освіта (Географія) денної та заочної форм навчання. [Текст] / І. В. Гукалова, Н.В. Омельченко. – Херсон: вид-во ПП. Вишемирський В.С., 2017. – 48 с. 6. Методичні рекомендації щодо написання курсових і дипломних робіт з циклу географічних дисциплін / Укладач Л.М.Булава. – Полтава: ПДПУ, 2002. – 28 с.

	<p>7. Міжнародна хартія географічної освіти//Географія та основи економіки в школі. – 2000. – № 2. – С. 3 - 12.</p> <p>8. Шищенко П. Г. Концепція стандарту вищої базової географічної освіти: Монографія /</p> <p>9. П. Г. Шищенко, Я. Б. Олійник, О. Ю. Дмитрук. – Київ: Тандем, 2000. – 588 с.</p>
<p>Інформаційні ресурси</p>	<p>Підручники для вивчення навчальної дисципліни:</p> <p>https://textbook.com.ua/geografiya/1473445580/s-115</p> <p>http://geografica.net.ua/publ/galuzi_geografiji/ekonomichna_geografija_z_arubizhnikh_krajin/centralna_evropa_transport_zovnishnoekonomichni_z_v_39_jazki_rekreacija_ta_turizm/64-1-0-887</p> <p>https://omolodim.at.ua/publ/bezuglij_v_v_kozinec_s_v_regionalna_ekonomichna_ta_socialna_gegrafija_svituv_posibnik_kijiv_vidavnichij_centru_akademija_quot_2003_688_s/1-1-0-132</p> <p>http://repository.vsau.org/getfile.php/2249.pdf</p> <p>Освітні портали:</p> <p>http://www.geograf.com.ua/countries</p> <p>http://geoswit.ucoz.ru/</p> <p>http://geosite.com.ua/index/0-66</p>
<p>Питання для підсумкового контролю</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Об'єкт і предмет вивчення сучасної географії. 2. Особливе місце географії в системі наук. 3. Основні блоки в системі географічних наук. Наскрізні напрямки географічної науки. 4. Основні етапи в історії розвитку географічної науки. 5. Поняття про наукові школи в географії. 6. Географічні уявлення в первісних суспільствах. Географічні знання давніх культурних народів. 7. Географія в античний час. 8. Географія середньовіччя й епохи Великих географічних відкриттів. 9. Західноєвропейські наукові географічні школи XVIII – XIX століть. 10. Географічні школи в Росії (XIX – початок XX століття). Географічні школи в СРСР. 11. Зарубіжна географія XX – початку XXI століття. 12. Основні напрями географічних досліджень в Україні, наукові центри й наукові школи. 13. Порівняльна характеристика творчості А.Гумбольдта й К.Ріттера. 14. Французька географічна школа (Поль Відаль де ла Бланш, Елізе Реклю та інші). 15. Школа Російського географічного товариства. 16. Московська і Санкт-Петербурзька наукові географічні школи. 17. Географічна освіта в сучасній Україні. 18. Фізико-географічні науки, їх зв'язок з іншими природничими науками. 19. Суспільно-географічні науки, їх зв'язок з іншими суспільними науками. 20. Комплексні географічні науки; інтегровані (міжгалузеві)

напрями досліджень.

21. Методи отримання нової географічної інформації.
22. Методи обробки географічної інформації.
23. Прикладне значення географічних знань.
24. Диференціація в географічній науці .
25. Інтеграція в географічній науці та міжгалузеві напрями .
26. Наскрізні напрямки в географії.
27. Загальні закономірності природи.
28. Закони й закономірності географії .
29. Прикладне значення географічних знань.
30. Порівняльно-географічний метод.
31. Історичний метод в географії .
32. Системний підхід в географії .
33. Наукове пояснення в географії.
34. Методи досліджень фізичної географії .
35. Методи досліджень суспільної географії .
36. Краєзнавчі дослідження в географії.
37. Центри розвитку географічної науки в Україні .